

Frieda Bernštein

18. IX 1924 – 19. I 2015

Uskumatuna tundub aja kiire jooks. Alles see oli, kui 1994. aastal tähistasime erakordse pianisti, meie tipplauljate Anu Kaalu ja Hendrik Krummi n-ö ihukontsertmeistri ning toleaege Tallinna Konservatooriumi laulutudengite muusikalise juhi ja väärtusliku nõuandja Frieda Bernšteini 70. sünnipäeva.

Alates 1951. aastast, mil kaks kunstile pühendunud noort inimest (Boriss kui kunstiteadlane) ja nende tilluke tütar Jelena vahetasid Leningradi asupaiga Tallinnasse, on terve nende aktiivne elutöö tehtud Eestis. Selle pere elupäevade viimased kümnendid on möödunud Californias Mountain View's. Nii lõppeski Frieda Pribluda 1924. aasta 18. septembril Odessas alanud elutee selle kuu 19. päeval Californias. Nende daatumite vahele jäi Leningradi konservatooriumi lõpetamine ning ligi pool sajandit kontsertmeistri-tööd Tallinna Konservatooriumis.

Boriss Bernsteini raamatu „Vana kaev“ esimesel leheküljel on Thomas Manni tsitaat. „Sügav on mineviku kaev. Kas ei tuleks seda põhjatuks nimetada?“. Jah, nii see on. Niipalju, kui oli Friedal õpilasi, on ka erinevaid mälestusi sellest koloriitsest ja kompromissitust kunstijüngrist!

Kui sirvida Helga Tõnsoni biograafilist teost „Hendrik Krumm“, leiab lugeja vahest kõige adekvaatsema info Frieda Bernšteinist kui isiksusest ja kunstnikust. See, kuidas ta kirjeldab tööprotsessi Aleksander Arderi lauluklassis, kus ta oli truuks kaaslaseks kuni professori viimse laulutunnini, väljendab absoluutselt ka pianisti enda suhtumist ja meetodit. Iialgi ei piirdutud ettenähtud ajaga, iga õpilase puhul püüti tajuda õpilase ainukordset häält: „Ta oskas välja tõmmata õpilasest kõige üllama, kõige parema, mille olemasolust too pahatihti ise ei aimanudki, hellitades teda, kasvatada, uskuda ise kõigesse heasse ning sisendada seda usku oma kasvandikku ...“ (lk 24).

Kõiges kirglik, nõudlik ja heatahtlik. Pika perioodi vältas töö Krummiga: salvestati kõik proovid, kuulati neid seejärel koos ja analüüsiti. Kui Tõnson sai võimaluse kontsertide salvestusi kuulata, siis on ta kirja pannud järgmised read: „Ehkki nende kvaliteet pole alati tasemel, on neile omane loominguiline hingus, kunstniku otsene kontakt esitatava ja kuulajaga, mistõttu igal lindile sattunud kõhatusel, sosinal, braavohüüdel ja aplausidel on mingi eriline kordumatu võlu. Kas pole liigu-

Kui sirvida Helga Tõnsoni biograafilist teost „Hendrik Krumm“, leiab lugeja vahest kõige adekvaatsema info Frieda Bernšteinist kui isiksusest ja kunstnikust. See, kuidas ta kirjeldab tööprotsessi Aleksander Arderi lauluklassis, kus ta oli truuks kaaslaseks kuni professori viimse laulutunnini, väljendab absoluutselt ka pianisti enda suhtumist ja meetodit. Iialgi ei piirdunud ettenähtud ajaga, iga õpilase puhul püüti tajuda õpilase ainukordset häält: „Ta oskas välja tõmmata õpilasest kõige üllama, kõige parema, mille olemasolust too pahatihti ise ei aimanudki, hellitades teda, kasvatada, uskuda ise kõigesse heasse ning sisendada seda usku oma kasvandikku ...“ (lk 24).

Kõiges kirglik, nõudlik ja heatahtlik. Pika perioodi vältas töö Krummiga: salvestati kõik proovid, kuulati neid seejärel koos ja analüüsiti. Kui Tõnson sai võimaluse kontsertide salvestusi kuulata, siis on ta kirja pannud järgmised read: „Ehkki nende kvaliteet pole alati tasemel, on neile omane loominguiline hingus, kunstniku otsene kontakt esitatava ja kuulajaga, mistõttu igal lindile sattunud kõhatusel, sosinal, braavohüüdel ja aplausidel on mingi eriline kordumatu võlu. Kas pole liigutav avastus seegi, kui kuuled mitmel erineval etendusel enne tenoripartii raskeid kohti kellegi kiirendatud hingamist või erutatud kõhatust? „See on Frieda!“ vastab H. Krumm ... Ega's tema rahulikult kuulata saa.“

Jah, Frieda oli alati kohal – kas saatjana, kas kulisside vahel või saalis kuulajate hulgas.